

"Kitab-ı Mübin'in mühim ve ince mes'eleleri olan nizam ve mizanı bilmez..." Nizam ve mizan nasıl kitab-i mübinin meselesi oluyor, izah eder misiniz?

Kainatta her şeyin iki yüzü vardır; biri manevi sureti, diğeri ise maddi suretidir. **Manevi sureti,** kaderde takdir edilmiş olan plan ve program yönüdür. Eşyanın bu yüzüne ve cephesine ne yazılmış ve ne takdir edilmiş ise, işler ona göre yaratılıyor. Bu yüzde hükmeden, Allah'ın ilmi ezelisidir. İlim, mühendis gibi çizer, plan ve program yapar.

Eşyanın ikinci yüzü olan **maddi sureti** ise, kader ve ilimle çizilen plan ve programın, kudret sıfatı ile hayata ve harice tatbik edilmiştir. **Kudret,** kaderde ne yazılmış ise ona göre işler, ona göre tatbik eder. Kaderin mizan ve nizamı ne ise, kudret bu programa göre hareket eder.

İmam-ı Mübin (Kader), eşyanın mistarı, yani çizen ve planlayıcısı; **Kitab-ı Mübin (Kudret)** ise mastarı, yani çizilen ve planlanan şeyleri uygulayan ve eyleme geçirendir.

Kader, eşyanın manevi suretinde hakimdir; **kudret** ise, eşyanın maddi suretinde hakimdir. **Kader,** mühendis gibi eşyanın manevi suretinde plan ve proje yapar. **Kudret ise,** eşyanın maddi suretinde, usta gibi, projeyi ve planı hayata geçirir ve tatbik eder. Bir binanın mühendis tarafından çizilen projesi, kadere; projenin, bina olarak yapılması ise, kudretin yaratmasına misaldir.

İmam-ı Mübin ile **Kitab-ı Mübin** siyam ikizi gibi olup birbirinden ayrılmazlar. Hali ile kaderin bir prensibi olan nizam ve mizan, Kitab-ı Mübin'in yol haritası ve bir manevi meselesi hükmündedir. Kader ince bir mizan belirler, kudret ise bu ince mizanı tatbik eder.